

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

שלח

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כג
(תרגום הפשו')

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה
שבעים שנה לנשיאת ב"ק אדמו"ר מלך המשיח

לעילוי נשמת

הרה"ח הת' ר' חיים שמואל מנחם מענדל ע"ה

בהרה"ח הת' ר' סעדי' ע"ה

ל י ב ע ר א ו ו

נפטר יום שישי לחודש ניסן ה'תש"פ

ת' נ' צ' ב' ה'

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה!!!"
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

– שאת זה יכול כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו לתבוע ולהביא לפועל, שלכל לראש נעשה הגילוי ד"מקדש אד' כוננו ידך" במקום זה (שבע מאות ושבעים) שבו הוא חי ופעל עבודתו במשך עשר שנים האחרונות שלו, הסך הכל דכל עבודתו.

ודוקא על ידי סיום העבודה בחצי כדור התחתון, עד בהתחתון תחתון ביותר – "מעלים"⁴ ומגלים את כל הבנין של "מקדש אד' כוננו ידך", כולל גם הגג של הבנין, אשר "מלך המשיח . . . עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם"⁵ – כל זה "מתעלה" (נפעל) על ידי העבודה (הגבהה) של התחתון ביותר.

. . . כולל ועיקר – בהבאת הגאולה האמיתית והשלימה, אשר כדי שהקב"ה יפעל זאת בשלימות הוא זקוק (כביכול) להשתתפותו של כאו"א מישראל, ודוקא בתור נשמה בגוף, שע"י "מעשינו ועבודתינו" באה הגאולה, ונחוץ כביכול לכך שהיהודי יסכים, ויתירה מזו – שהוא ירצה ויכריז, שלא רק ש"הגיע זמן גאולתכם", אלא שישנה כבר הגאולה בפשטות, כמדובר לעיל שגאולה היא מלשון גילוי – הגילוי דאלופו של עולם ב"גולה" (שנפעל ע"י עבודת היהודי בגלות).

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

עשרים, ומעל גיל ששים⁸ – לא טען משה שום טענה ותביעה חמורה, וכל טענתו היא "ואמרו הגוים .. מבילתי יכולת ה'..."!⁹

כל אחד, ואפילו ילד, מבין, שהכליה של אנשים רבים כל כך תגע אף ללבו של בשר ודם יותר מאשר דבריהם של אחרים כלפיו. ובודאי כאשר מדובר על הקב"ה, ואודות נבראים אשר הוא בראם⁹, ועל-אחת-כמה וכמה לגבי ישראל שהם "בנים למקום"¹⁰, ואשר הוא הוציאם ממצרים ובהם להיות עם סגולה וכו'¹¹. והנה בא משה רבינו, אשר הנהיג את בני ישראל עד כה, ואשר מסר את נפשו עבורם ("מתני נא מספרך אשר כתבת"¹² וביקש מהקב"ה "הרגני נא הרוג... ואל אראה ברעתי"¹³, של ישראל) וכאשר הקדוש-ברוך הוא אומר "אכנו בדבר ואוריחנו ואעשה אותך לגוי גדול", אין הוא תובע: כיצד ייתכן להשמיד את כלל ישראל, בניו, בני בכורי ישראל"¹⁴ היה לא תהיה, אלא עיקר טענתו היא: "ואמרו הגוים .. מבילתי יכולת ה'..."!¹⁵

אמנם הטענה "ואמרו הגוים .. מבילתי יכולת ה' להביא..." היא ענין של חילול שם שמים¹⁵, אך בכל זאת צריך היה משה לבקש ולתבוע אודות הענין של "אכנו בדבר", ורק לאחר מכן להוסיף "ואמרו הגוים .. מבילתי יכולת ה'..." וההוכחה לכך היא ממה שמוצאים בענין חטא העגל: בראש ובראשונה טען משה¹⁶ "למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה", ורק לאחר מכן

א. רש"י מבאר כל קושי לפי הפשט

כבר דובר פעמים רבות על כך¹, שרש"י מסביר בפירושו על התורה כל ענין הדורש ביאור לפי פשוטו של מקרא, וכאשר אין לו הסבר לפי הפשט הוא אומר "איני יודע"² וכדומה.

ולכן, כאשר מוצאים בפשט הפסוקים קושי אשר רש"י אינו מפרש אותו, הכרחי לומר, שלפי פשוטו של מקרא אין זה מלכתחילה קושי, משום שלפי הפשט הדברים מובנים מעצמם, או משום שהם כבר מוסברים באמצעות פירוש רש"י מלפני כן.

לפי זה יש להבין בפרשתנו קושי בפשט הפסוקים המודקדק מיד גם לעיניו של בן החמש למקרא, ואשר רש"י אינו מתרצו³.

ב. טענת משה "ואמרו הגוים"

לאחר ששבו המרגלים מתור הארץ ואמרו "לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו"⁴ ובני ישראל לא רצו לעלות אל ארץ ישראל, אמר הקדוש-ברוך-הוא⁵, "אכנו בדבר ואוריחנו ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו", ועל כך השיב משה רבינו⁶ לקדוש-ברוך-הוא "ושמעו מצרים כי העלית בכחך את העם הזה מקרבנו .. והמתה את העם הזה כאיש אחד ואמרו הגוים... מבילתי יכולת ה' להביא את העם הזה אל הארץ אשר נשבע להם וישחטם במדבר".

וכלל אין מובן⁷: כיצד ייתכן שעל הענין "אכנו... ואוריחנו..." של כל ישראל – ששים רבוא לבד הנשים והטף, ואנשים מתחת לגיל

(8) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 21. ושי"י.
(9) שנאמר ע"ז (בראשית ו, ו) "ויתעצב אל לבו",
נתאבל על אבדן מעשה ידיו" (פרש"י שם).
(10) שמות ד, כב. כג. ראה יד, א.
(11) יתרו יט, ה.
(12) תשא לב, לב ובפרש"י. וראה בחיי כאן.
(13) בהעלותך יא, טו ובפרש"י.
(14) שמות ד, כב. והנה נאמר לפני מ"ת, לפני שאמר הקב"ה (יתרו שם) והייתם לי סגולה מכל העמים גו'.
(15) ראה פרש"י פרשתנו יד, כא (הובא לקמן בפנים).
רמב"ן שם סוף פסוק יג. בחיי שם. אברבנאל כאן.
(16) תשא לב, יא.

(1) ראה לקו"ש ח"י ע' 13 ובהנסמן שם
(2) תולדות כה, ה. ובכ"מ (ראה לקו"ש ח"ה ע' 1 הערה ו, שי"י).
(3) אף שכמה מפרשי התורה עמדו ע"ז, כדלקמן.
(4) יג, לא.
(5) יד, יב.
(6) שם, יג ואילך.
(7) וראה אברבנאל כאן השאלה הג' רבינו בחיי כאן גידי.

ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם⁵ – ווערט דאָס אַלץ „אויפגעוויבן“ (אויפגעטאָן) דורך דער עבודה (הגבהה) פון דעם תחתון ביותר.

. . . כולל ועיקר – אין ברענגען די גאולה האמיתית והשלימה, וואָס כדי דער אויבערשטער זאָל דאָס דורכפירן בשלימות דאָרף ער (כביכול) האָבן די השתתפות פון יעדער איד, און דוקא אַלס נשמה בגוף, אַז דורך „מעשינו ועבודתינו“ קומט די גאולה, און מ'דאָרף כביכול אָנקומען אַז דער איד זאָל מסכים זיין, און נאָכמער – ער זאָל וועלן און מכריז זיין, אַז ניט נאָר וואָס „הגיע זמן גאולתכם“, נאָר ס'איז שוין דאָ די גאולה בפשטות, כמדובר לעיל אַז גאולה איז מלשון גילוי – דער גילוי אלופו של עולם אין „גולה“ (וואָס ווערט דורך דער עבודה פון אַ אידן אין גלות).

(משיחת יום ב', כ"ח סיון תנש"א)

(5) ילקוט שמעוני ישעי' רמז תצט.

ויש לומר, שכשם שזה בנוגע לכללות ענין הגלות והגאולה, כך הוא גם בנוגע למקום הפרטי שנמצאים בו „חצי כדור התחתון“ – שהיות שזה (ה„מקדש מעט“) המקום שבו כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו קבע את מקומו, בתור המקור להפצת המעינות חוצה בכל העולם כולו, הרי דוקא במקום וממקום זה נפעלת הגאולה ובנין בית המקדש השלישי, „מקדש אד' כוננו ידך“²,

דאע"פ שמקומו בארץ הקודש, בירושלים עיר הקודש, על הר הקודש – הרי כיון שזה נפעל על ידי „מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות“³, ובפרט בסיום זמן הגלות ע"י העבודה ד"פוצו מעינותיך חוצה" – יש כבר במקום זה, ודוקא במקום הזה, את ההכנה המושלמת ל"מקדש אד' כוננו ידך".

עד שתיכף ומיד נעשה במקום זה הגילוי של „מקדש אד' כוננו ידך“

הוא הוסיף וטען¹⁷ „למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם להרג אותם...“¹⁸.

יותר מכך אין מובן: רואים שדוקא הטענה „ואמרו הגוים...“ הביאה לידי „סלחתי כדברך“¹⁹ ולביטול הגזירה בפועל, כפי שמבאר רש"י ומדגיש „כדברך – בשביל מה שאמרת פן יאמרו מבלתי יכולת ה'“. ומפרש²⁰ „שלא יתחלל שמי²¹ במגיפה הזאת לאמר מבלתי יכולת ה'“²² להביאם שלא אמיתם פתאום. כאיש אחד אלא באיחור מ' שנה מעט מעט.

ואין אנו מוצאים שרש"י מבאר קושי זה!

ג. שחיטה – העלאה

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר את לשונו של משה רבינו בסיום דבריו „ואמרו הגוים... וישחטם במדבר“^{22*}, אשר, לכאורה אין זה ביטוי רגיל לגבי אנשים²³, ובמיוחד כאשר משה בעצמו אומר לפני כן „והמתה את העם הזה“²⁴, והקדוש־ברוך־הוא התבטא במילים „אכנו בדבר“²⁵.

ויש לומר שההסבר לכך הוא:

(17) שם, יב.

(18) אלא שבחטא העגל טען משה „למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם להרוג אותם“, היפך כבוד ישראל, וכאן – „מבלתי יכולת ה' גו“, היפך כבוד ה'. וראה אלשיך כאן פסוק יג. ואכ"מ.

(19) יד, כ.

(20) שם, כא.

(21) וכמפורש ביהזקאל (כ, ט) ואעש למען שמי לבלתי החל לעיני הגוים גו' (וכן שם, יד. כב. ועוד), ושם לו, כא ואילך „ואחמול על שם קדשי גו' לא למענכם אני עושה וגו'“.

(22) אבל להעיר מפרש"י בהעלותך יא, כב. ושם הו"ע דמבלתי יכולת ה' כו' – חלול ה' בנוגע לישראל. וראה מפרשי התורה ורש"י שם.

(22*) יד, טז.

(23) ונמצא רק פ"א בחומש בנוגע ליצחק (וירא כב, יו"ד) ועוד ועיקר – לאחר ש שנעשה „(לעולה“.

(24) יד, טז.

(25) בראב"ע: „וישחטם במדבר“ הטעם ויהרגם ואמר וישחטם בעבור המדבר כי שם ירעו הצאן. וראה גם אברבנאל כאן. ובאור"ח: טעם שדבר בלשון זה לרמוז את אשר יגשימו הדברי' באלקי עולם והטעם כי כשתהי' הסיבה כי ח"ו הוגבל בכח הנה הוא בגדר הגשם ח"ו. ובש"ך עה"ת כאן: ואמר וישחטם לפי שממכת הדבר מיד יתאדם עורו ויהי' בו טפות כמי שנוקד דמו.

במילה זו – „וישחטם“ – מובן מדוע לא טען משה כלפי הקב"ה על דבריו „אכנו בדבר“:

מהותה של השחיטה אצל בעל החיים, כפי שמובן גם לכן החמש, היא הכנת והכשרת בעל החיים להיותו ראוי למאכל אדם²⁶. כלומר, מטרת השחיטה אינה ההריגה והמיתה, אלא להיפך: באמצעותה מגיע בעל החיים למעלה גבוהה יותר. כפי שכבר למדנו לפני כן בענין העקידה²⁷, שהליכתו של אברהם „לשחוט את בנו“ היתה כדי לקיים את ציווי ה' „והעלהו שם לעולה“²⁸ – הפיכתו לקרבן קדוש לה'²⁹. ומעין זה גם בענינינו³⁰.

ד. תכלית העונש – לטובת האדם

ההסבר לכך הוא:

ידוע ומובן גם בפשוטו של מקרא בכמה וכמה פסוקים שהקב"ה הוא רחום וחנון, תכלית הטוב והחסד, ושכל הציוויים אשר ציוה הקב"ה לבני האדם בכלל, ובודאי המצוות אשר הוא הורה לישראל עם סגולה, הם לטובתם של המצווים – בהתנהגם בהתאם לציוויי ה', הרי גם חיייהם בעולם הזה הם כראוי גם בגשמיות. ולדוגמא, כנאמר³¹ „אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו .. ונתתי גשמיכם בעתם...“, עם כל הברכות שמפרטת התורה.

מכך מובן, כאשר אין מציייתים לציווי הקדוש־ברוך־הוא אשר על כך נענשים כמפורש בתורה, אין הכוונה לעונש עצמו – כדי לנקום ח"ו באדם³² או כדי להענישו סתם – אלא גם זה לטובת האדם³³:

(26) וכנאמר וטובה וטובה טבח והכן (מקץ מג, טז). וראה פרש"י תולדות כו, ג: ושחוט יפה וכו'.

(27) וירא שם.

(28) וירא שם, ב.

(29) ראה פרש"י שם, יד.

(30) אבל בת"א ותיב"ע בירא שם תרגמו „לשחוט“ „למיכס“, כמו שתרגמו וישחט בכ"מ בתורה, משא"כ בפרשתנו „וקטלינו“, כהרגום לשון הריגה בכ"מ. וראה לקמן בפנים.

(31) בחוקותי כו, ג"ד.

(32) להעיר מאברבנאל כאן.

(33) להעיר שמצינו כבר בפש"מ בפרש"י לפני, כמה עניני עונשים, שסופם לטובה. ולדוגמא: ביוסף, שפרש"י

– כיון שהוא לא התנהג בהתאם לציווי ה', אשר רק כך חיי הם חיים הראויים לשמם, הן ברוחניות והן בגשמיות, והוא עבר עבירות, ובמיוחד חמורות – הרי כדי שלא יחיה חיי צער בעולם הזה ויאמר למה לי חיים, ויותר מכך – קצתי בחיי³⁴, לוקח הקדוש-ברוך-הוא ממנו את חיי העולם הזה לטובתו: הדבר מונע ממנו לעבור חיי סבל בעולם הזה.

כפי שרש"י³⁵ כבר פירש לפני כן, ואף בחידוש גדול הרבה יותר: אברהם אבינו צדיק גמור ירא אלקים וכדומה – „מת ה' שנים קודם זמנו“, כדי שלא יחיה חיי צער בעולם הזה עקב התנהגות עשו.

ובמקרה של עבירה, כבעניננו, יש ענין נוסף, שעונש המיתה ר"ל מטהר ומזכך את האדם^{35*}, כדי שיוכל להגיע לחיים הנעלים של העולם הבא³⁶, וכפי שבן החמש כבר למד על חיי עולם הבא בפירושו רש"י³⁷.

ה. חטא המרגלים – פגם באמונה

לפי זה מובן לגבי חטאם של ישראל בפרשתנו, ומדוע לא הדגיש משה בדבריו את הטענה כנגד עצם הגזירה „אכנו“ של ישראל, כפי שהוא עשה בחטא העגל:

כאשר חטאו ישראל בחטא העגל התפלל משה³⁸ לקדוש-ברוך-הוא „למה ה' יחרה אפך

(וישב לו, ב בסופו) „בשלשתן לקח כו“, ובא מזה „למחי' שלחני אלקים לפניכם“ (ויגש מה, ה).

ובכללות עם ישראל, בנוסף לגלות מצרים כתב רש"י (וישלח לו, ז) שטר חוב של גזירת כי גר יהי' ורעה, שפרעון השטר הוא בשביל המתנה שניתנה לו הארץ.

(34) תולדות כו, מו.

(35) לך טו, טו.

(35*) ראה פרש"י בחוקותי כו, מא בסופו.

(36) ועי' „ביום הזה אתה עכור ואי אתה עכור לעולם הבא“ (סנהדרין מג, ב). וראה שם סד, סע"ב.

(37) בראשית ב, ד. נח יא, טו. וישב לו, ב. לט, יר"ד. שמיני יא, מד. ואדרבה, מפורש ש„חזיז בהם“ – „לעולם הבא, שאם תאמר בעולם הזה והלא סופו הוא מת“ (אחרי ית, ה בפרש"י).

(38) ועי' במתאוננים (בהעלותך יא, א"ב) (חטא הב' דבני" – ראה רש"י קרח טו, ד) דויתפלל משה אל ה' (ולא ככפרשתנו).

בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים... – הרי הם יכולים לשוב בתשובה³⁹ ויכופר להם, ובמילא יהיו חיים בעולם הזה מכאן ולהבא כראוי, ולא חיי צער, משום שיצייתו לציווי ה'.

ואילו כאן⁴⁰, בחטא המרגלים, אמר הקב"ה „עד אנה ינאצוני העם הזה ועד אנה לא יאמינו בי בכל האותות אשר עשיתי בקרבך“, ובכך הוא מדגיש: א) אין זה מעשה חד פעמי, אלא „עד אנה ינאצוני“ – זוהי התנהגות קבועה⁴¹, ולא חל בהם שינוי לטובה לאחר כל החטאים הקודמים. ב) אין זו סתם עבירה על ציווי ה', אלא זהו חטא הפוגם ביסוד ובעיקר האמונה, „עד אנה לא יאמינו בי“ – ומובן, שבמקרה זה אין למשה רבינו אפשרות לבקש את ביטול העונש מצד ישראל עצמם, כי האזהרה „אכנו בדבר ואורישנו“ אינה לשם עונש בלבד, אלא לטובתם, כפי שהוסבר לעיל בהרחבה.

ועל כך אומר משה „וישחטם“, אין זו הריגה ר"ל, אלא כשחיטה, אשר היא לטובת הנשחט – זה „מושך“^{41*} מרשות לרשות ומרומם אותו לחיים נעלים יותר, חיי הנשמה בעולם הבא⁴².

(39) ראה פרש"י תשא לד, ו ד"ה ארך אפים.

(40) ולהעיר שבחטא העגל ה' עיקר בקשת משה תיכף (לא שיתכפר להם חטאם ויחיו כו' (ראה אלשיך כאן פסוק יב), כ"א) „למה ה' יחרה אפך בעמך“ (ראה פרש"י שבהערה הקודמת) ע"ז שאמר ה' „ויחור אפי בהם ואכלם“: א) בלי ב"ד ב) תיכף ומיד ג) וכל עם ישראל (גם אלו שלא חטאו) – ראה לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 431 ואילך.

והוסיף אח"כ (תשא לב, יג) זכות אבות.

(41) משא"כ אמירת ה' אל משה (בשלח טו, כח) עד אנה מאנתם לשמור מצותי ותורתי, שהי' לפני מ"ת.

* (41) וכידוע הרמו במחול' אין ושחט אלא ומשך (חולין ל, ב).

(42) וי"ל שעפ"ז מובן מה שרק בישראל מצינו לשון כזה, משא"כ באומות העולם ושאר הנבראים, ש„יאמר ה' אמחה את האדם“ (בראשית ו, ז) „וימח את כל היקום“ (נח ז, כג), וכן בסדרים נאמר ל' השחחתי (וירא יט, יג. יד. כט. ובכ"מ*). וראה לקו"ש מטות פו, סע"ב ואילך. שם פו, ד.

(* משא"כ ב„חסידים אומות העולם“ שכ' הרמב"ם ספ"ח מהל' מלכים „יש לו חלק לעולם הבא“ וכו' בפרש"י נח יא ט לענין דוד הפלגה ש„למד שאין להם חלק לעוה"ב“ ולכא"ו יש לדייק כן מהמשנה בסנהדרין ר"פ חלק (צ. א) ארבעה הדיעות בעלם כו. טע"ב דוד המובל . דוד הפלגה . אנשי סדום כו. ראה פיה"מ להרמב"ם סנה' שם.

בח.

ויש לומר, אַז כשם ווי דאָס איז בנוגע צו כללות ענין הגלות וגאולה, אַזוי איז דאָס אויך בנוגע צו דעם מקום פרטי וואו מ'געפינט זיך אין „חצי כדור התחתון“ – אַז היות אַז דאָס (דער „מקדש מעט“) איז דער אָרט וואו כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האָט קובע געווען מקומו, אַלס דער מקור אויף הפצת המעינות חוצה בכל העולם כולו, ווערט דוקא אין און פון דעם אָרט אויפגעטאָן די גאולה און בנין בית המקדש השלישי, „מקדש אד' כוננו ידיך“²,

דאע"פ אַז מקומו איז אין ארץ הקודש, אין ירושלים עיר הקודש, על הר הקודש – איז אָבער וויבאַלד אַז דאָס ווערט אויפגעטאָן דורך „מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות“³, ובפרט אין סיום פון זמן הגלות דורך דער עבודה פון „יפוצו מעינותיך חוצה“ – האָט מען אין דעם אָרט, און דוקא אין דעם אָרט, די גאנצע צוגעגרייטקייט צום „מקדש אד' כוננו ידיך“,

ביז אַז תיכף ומיד ווערט אין דעם אָרט דער גילוי פון „מקדש אד' כוננו ידיך“ – וואָס דאָס קען דאָך כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו מאַנען און אויספירן, אַז צום אַלעם ערשטן ווערט דער גילוי פון „מקדש אד' כוננו ידיך“ אין דעם אָרט („זיבן הונדערט און זיבעציק“) וואו ער האָט געלעבט און געטאָן עבודתו במשך עשר שנים האחרונות שלו, דער סך-הכל פון כל עבודתו.

און דוקא דורך דעם סיום העבודה אין חצי כדור התחתון, ביז אין דעם תחתון תחתון ביותר – „הויבט מען אויף“⁴ און מ'איז מגלה דעם גאַנצן בנין פון „מקדש אד' כוננו ידיך“, ביז אויך דעם גג של הבנין, וואָס „מלך המשיח . . עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל

(1) יחזקאל יא, טו. מגילה כט, א.

(2) בשלח טו, יז.

(3) תניא רפ"ז.

(4) ראה תו"א בראשית ד, א. וראה לקו"ש ח"ח ע' 33.

הוספה בשורת הגאולה

כז.

הפצת המעיינות דפנימיות התורה («סתים» שבתורה, שעל ידה נעשית האחדות ד"סתים" דישראל עם «סתים» דקוב"ה¹) חוצה, עד לחוצה שאין חוצה הימנו, כפי שנתחדש במיוחד בדורנו זה גם ובמיוחד בחצי כדור התחתון (שבו לא הי' הגילוי דמ"ת²), שבו נקבע מושבו של נשיא הדור, כ"ק מו"ח אדמו"ר, משה שבדורנו, ומשם מופצים המעיינות בכל קצוי תבל ממש, ובמשך יובל שנים³ («עולם»⁴), אשר, ע"י ההוספה בהפצת המעיינות חוצה (שכבר היתה באופן ד"די והותר"), דע את אלקי אביך⁵, «לדעתך», זוכים⁶ תיכף ומיד ל"אותו⁷ הזמן... (ש)לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם, שנאמר⁸ כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים».

(משיחות ש"פ שלח, מבה"ח תמוז תנש"א)

- 1) ראה זח"ג עג, א. לקו"ת ויקרא ה, ג. נצבים מו, א. ובכ"מ.
- 2) ראה אג"ק אדמו"ר מהרי"צ ח"ב ע' שלא. וש"נ.
- 3) כולל ובמיוחד בענין שהזמן גרמא, יובל שנים לכ"ח («כח») סיון (שמתברך מיום הש"ק זה) – ראה בארוכה שיחת כ"ח סיון (סה"ש תנש"א ע' 635 ואילך).
- 4) קידושין טו, א. מכילתא ופרש"י משפטים כא, ו. – ולהעיר גם מלקו"ת פרשתנו מב, ד ואילך.
- 5) דה"א כת, ט. וראה תניא קו"א קנו, ב. ובכ"מ.
- 6) כהבטחת מלך המשיח להבעש"ט – במענה לשאלתו אימת אתי מר – כשיפוצו מעיינותיך (דהבעש"ט) חוצה (אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחלתו).
- 7) רמב"ם בסיום וחותם ספרו «משנה תורה».
- 8) ישע"י יא, ט.

לקוטי

ו. «אכנו בדבר» יגרום להעדר אמונה אצל הגויים

אלא, טענת משה היתה: כיון שהפגם העיקרי בחטא זה היה העדר האמונה⁴³, אשר, לא יאמינו בי" למרות «כל האותות אשר עשיתי בקרבן», «בשביל כל הנסים שעשיתי להם היה להם להאמין שהיכולת בידי לקיים הבטחותי»⁴⁴, מה מקום יש לעונש של «המתה את העם הזה כאיש אחד», והרי עונש זה יגרום לאותו פגם של העדר האמונה אצל המצריים, אשר ראו כיצד «העלית»⁴⁵ בכחך את העם הזה מקרבן⁴⁶, ואצל «הגויים אשר שמעו שמעך»⁴⁷: «ואמרו... מבלתי יכולת ה' להביא את העם הזה אל הארץ אשר נשבע להם...», שהקב"ה אינו יכול ח"ו לקיים את הבטחתו ושבועתו?

כלומר, כיצד ייתכן ש«אכנו בדבר» בא לתקן ולמנוע את חוסר האמונה וחטאם של ישראל, ויחד עם זאת גורם א) להעדר האמונה אצל האומות, ב) וממילא להעדר הציות וקיום ציווי ה' שהגויים נצטוו עליהם?

ז. גם הגויים יודעים ש«וישחטם» הוא לטובה

אך אפשר לשאול: הביטוי «וישחטם» אינו מדברי משה עצמו, אלא הוא אומר שאלה הם דברי הגויים, «ואמרו הגויים.. מבלתי יכולת ה'... וישחטם». והרי לפי הבנתם של הגויים לא היה «אכנו בדבר» עקב חטאם של ישראל ולטובתם, כשחטיה – ולהכנתם לחיי עולם הבא, אלא «מבלתי יכולת ה'...», כלשון רש"י⁴⁸, וכשישמעו שאתה הורגם לא יאמרו שחטאו לך, אלא יאמרו שכנגדם יכולת להלחם

43) ראה תניא ספכ"ט (לו, סע"ב).

44) פרש"י עה"פ.

45) יד, יג ובפרש"י.

46) ולהעיר דו היתה סיבת האותות במצרים «למען שתי אותותי אלה בקרבן ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותתי אשר שמתי בהם וידעתם כי אני ה'» (ר"פ בא. וראה וראו ז, ה, ה, יח. ט, יד. טז. ועוד).

47) יד, טו. ומשמע לכאורה דלפרש"י היינו תן. וראה ראב"ע פסוק טו. אברבנאל. כלי יקר. אוה"ח ובכמה מפרשי התורה.
48) יד, יג.

שיחות

שלח

אבל כנגד יושבי הארץ לא יכולת להלחם». ואם כך, מדוע משתמשים בביטוי «וישחטם»⁴⁹?

בפשטות יש לומר, שמשה כלל זאת בתוך דבריהם, כדי לרמוז מדוע יש להתחשב בדברי הגויים: כיון ש«אכנו בדבר...» היא כ«שחטיה» לטובה (כדי לתקן את הפגם באמונה אצל ישראל), לא ייתכן שמכך תצמח היפך הטובה, היפך האמונה ביכולת ה' – אצל האומות, כדלעיל.

אך אין די בהסבר זה, כי בכל אופן מתאים הרבה יותר שיתבטא בביטוי «וישחטם» בדבריו של משה אל הקדוש-ברוך-הוא, ואילו בדברי הגויים מתאים הביטוי «והרגם במדבר», כדלעיל.

מכך מובן שכוונת משה היתה שגם הגויים יבינו שגויה זו היא לטובת בני ישראל – «וישחטם», אך בכל זאת הם יאמרו «מבלתי יכולת ה'...».

והטעם לכך מודגש בלשון הפסוק «וישחטם במדבר».

ח. שבעת ה': להכניס את בני ישראל לארץ ישראל

ההסבר לכך הוא: ההרחבה בדברי משה – «ואמרו אל יושב הארץ הזאת שמעו כי אתה ה' בקרב העם הזה אשר עין בעין נראה...» – מביעה, שהגויים מכירים בחיבתו הרבה של הקדוש-ברוך-הוא לעם ישראל, «ולא הכירו בך שנתקה אהבתך מהם עד הנה»⁵⁰, ומודעים גם לשבעת ה' להכניס את עם ישראל לארץ ישראל, כנאמר בהמשך דבריו של משה.

וביודעים זאת, הם עשויים לחשוב, שאף כאשר ישראל נמצאים במצב הדורש יחס של «וישחטם», לטובתם, כדלעיל, בכל זאת צריך היה הקב"ה להביאם בראש ובראשונה מיד לארץ ישראל, כפי שהיה אמור להיות מלכתחילה⁵¹, כדי לקיים את שבועתו, ולאחר

49) ואולי מטעם זה ת"א ותיב"ע «וקטלינו».

50) יד, יד ובפרש"י.

51) «מיד עד ג' ימים אנו נכנסין לארץ כו' אלא שחטאו במתאוננים» (רש"י בהעלותך י, כט). וגם לאחר חטא המתאוננים היו צריכים ליכנס לארץ תיכף אחר חזרת המרגלים.

עקיבא, הסובר שאין להם חלק לעולם הבא – „שבקה רבי עקיבא לחסידותיה”⁶⁰ (=עזב את חסידותו).

ג. גם למרגלים יש חלק לעולם הבא

לפי האמור לעיל אודות העונשים שבתורה בכלל ולפי ביאור העונש „וישחטם”, מובן, שלא זו בלבד שלדור המדבר בכלל יש חלק לעולם הבא, אלא שגם למרגלים עצמם, אשר קבלו את עונשם מיד – „וימותו האנשים מוציא דבת הארץ רעה במגפה לפני ה'”⁶¹ – יש חלק לעולם הבא.

אמנם, במשנה בבבלי⁶² נאמר „מרגלים אין להם חלק לעולם הבא שנאמר וימותו... וימותו בעולם הזה במגפה לעולם הבא”, אבל⁶³ מדברי הוזהר⁶⁴ מובן, שגם להם יש חלק לעולם הבא⁶⁵.

ולפי זה יש לומר גם על הנאמר ב„בבלי”, שאין זו סתם משנה שהיא לפי כל הדעות, אלא שדברי רבי אליעזר „עליהם הוא אומר”⁶⁶ אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח”, אינם אמורים רק על דור המדבר („לפניו”), אלא גם על המרגלים, שאין להם חלק לעולם הבא („לפני פניו”)⁶⁷.

כך מובן גם מן הפסוק שמצטט רבי אליעזר: „אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח”.

הרי ר"א רבו דר"ע (ראה כתובות פד, ב. אנציק' תלמודית ע' הלכה ע' רפה וש"ג).

60) וראה עשרה מאמרות מאמר חקור דין ח"ב פ"ח הפי' בדעת ר"ע אין להם חלק לעוה"ב, שאין להם צורך בעוה"ב. עיי"ש. ועד"ז במגלה עמוקות עה"ת פרשתנו יד, לה. וראה אה"ת במדבר ע' טו ואילך. נ"ך ע' שכ ואילך.

לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 269.

61) פרשתנו יד, לו.

62) סנהדרין קח, א.

63) ולהעיר דבמשנה שבירושלמי שם ליתא. ובכמה

דפוסים וכת"י משניות ליתא גם בבבלי. ראה שינויי

נוסחאות במשניות שם.

64) ח"ג (רע"מ) רעו, א (אבל ראה זר שם קנה, א).

65) ראה בצוץ אורות לוח"ג (רע"מ) שם: משמע דלא

כש"ס יידן דהא מתני' מלאה בסנה' קח, א. דמרגלים אין

להם חלק לעוה"ב. וליכא מאן דפליג. וראה לקמן בפנים.

66) תהלים ג, ה.

67) וראה שינויי נוסחאות במשניות סנהדרין שם.

כניסתם לארץ לבצע בארץ את „אכנו בדבר” באופן של „וישחטם”.

אך אם תבוצע הגזירה „והמתה את העם הזה כאיש אחד” „במדבר”, יאמרו הגויים: אמנם, המטרה היא לטובה – „וישחטם”, „הכל בדרך חיבה”, אך ביצוע העונש דוקא „במדבר”, בלי להכניס לארץ ישראל, נובע „מבלתי יכולת ה' להביא את העם הזה אל הארץ אשר נשבע להם”.

ט. דור המדבר – לעולם הבא

לפי האמור לעיל יוצא ש„אכנו בדבר” היה לגבי דור המדבר ענין של „וישחטם” – הכנה לזכיה לחיי העולם הבא, ומכך מובן בק"ו, שכך היה כש„אכנו” התבטא בפועל במשך הארבעים שנה,

וזאת בהתאם לדעת רבי אליעזר⁵², ש„דור המדבר באין הן לעולם הבא” – חיי הנשמה בגוף בתחיית המתים.

כך מובן⁵³ גם ממספר מקומות בוזהר⁵⁴, עד אשר, כנאמר במדרש⁵⁵ ובוזהר⁵⁴, זוהי הסיבה לכך שמששה לא נכנס לארץ ישראל ונשאר במדבר, כדי שהוא יהיה יחד עם, ויקום עמם בתחיית המתים וייכנס עמם לארץ ישראל לעתיד לבוא.

והכלל הוא, שכאשר יש מחלוקת בנגלה שבתורה, פוסקים לפי הנאמר באגדה, זרז וכדומה⁵⁶.

ובמיוחד כאשר בעניינינו⁵⁷ מובן מדברי הגמרא עצמה⁵⁸, שההלכה היא כדברי רבי אליעזר,⁵⁹ כפי שאומרת הגמרא על דברי רבי

52) סנהדרין קח, א במשנה. קי, ב.

53) ובתורה ודמו כמאן דמיבסמי ב"ב עג, ב: מאן

משמע כמ"ד בחלק מתי מדבר יש להן חלק לעוה"ב.

54) ח"א קיג, ב (מהג"ע). ח"ב קנו, סע"א. ח"ג קסה,

ב. ז"ח בראשית יד, ד. ועוד.

55) נתחומא חוקת יוד. במדבר"ר פ"ט, יג. דבר"ר ספ"ט.

56) ראה שד"ח כללי הפוסקים סי' ב אות יג.

אנציקלופדי' תלמודית ע' הלכה סו"ה כרך ט (ס"ע רנד).

וש"ו. וראה סו"מ תש"ט ע' 184 בהערה.

57) נוסף ע"ז שכתב בתוס' ב"ב שם משמע כדעת

ר"א.

58) סנהדרין קי, ב.

59) אף שהלכה כר"ע מחבירו (עירובין מו, ב. וש"ג),

שמשמעותו, כפירוש רש"י⁶⁸, „שכרתו בריתו של מקום עלי זבחים ושלמים, דכתיב⁶⁹ ויזבחו זבחים שלמים וכתוב⁷⁰ ויזרוק על העם ויאמר הנה דם הברית אשר כרת ה' עמכם”, והרי גם המרגלים היו בין אלו אשר „כרתו ברית של מקום” בשעת מתן תורה⁷¹.

ואמנם, חטא המרגלים עצמו היה חמור וגרוע יותר מחטאם של דור המדבר באופן כללי,

אך כיון שענין הברית, הכולל גם את המרגלים, הוא „כמשל⁷² שני אוהבים שכורתים ברית ביניהם שלא תפסק אהבתם... שיראים שמא יבוטל הדבר ובטלה האהבה.. ועל ידי כריתות הברית תהיה אהבתם אהבה נצחית” – מובן, שאף במצב שבו ההתנהגות בפועל אינה כראוי, עד אשר „על פי הטעם והדעת היה צריך לפסוק האהבה, או לגרום איזה שנאה”, כחטא המרגלים, נשאת האהבה בין כורתי הברית באותה עוצמה כבעת הברית, „לפי שבאו בברית והתקשרות כאילו נעשו לבשר אחד, וככל המשל הזה עשה לנו ה' אלקינו...”⁷³.

יא. יש לראות את המהות האמיתית של היהודי

מכל האמור לעיל נלמדת ההוראה שעל כל יהודי, בכל מצב שהוא שרוי בו, ואפילו כאשר נדמה שהוא כמרגלים ר"ל, צריך להביט ולראות שבמהותו האמיתית הוא אחד מ„כל

68) סנהדרין קי, ב.

69) משפטים כד, ה.

70) שם, ה.

71) וראה פד"א ספ"א. עש"מ שם.

72) לקו"ת נצבים מד, ב. וראה תר"א ס"פ לך. ובכ"מ.

73) וראה לקוטי לוי"צ אגרות קודש ע' שנה ואילך,

דכולל ביחד המרגלים במדרי' דור המדבר.

ישראל יש להם חלק לעולם הבא”⁷⁴, כי הוא „נצר מטעי מעשה ידי להתפאר”⁷⁵. ואז משתדלים לגלות את מציאותו בחיי היום יום שלו, וזה גורם לכך שכל הגויים רואים „כי אתה ה' בקרב העם הזה אשר עין בעין נראה אתה ה'”, „והכל בדרך חבה ולא הכירו בכך שנתקה אהבתך מהם עד הנה”, ובמילא מסייעים כל הגויים לכל יהודי ולכל ישראל בכל הדרוש להם, עד אשר „והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך”⁷⁶, אף בסיוע תקופת הגלות, וזה מחיש את ביאת משיח צדקנו,

אשר יתקן „את⁷⁷ העולם כולו לעבוד את ה' ביחד שנאמר⁷⁸ כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו”⁷⁹ שכס אחד.”

(משיחת ש"פ שלח תש"מ.

מוצש"ק חו"ב תשל"ט)

74) סנהדרין ר"פ חלק.

75) ישע"י ס, כא.

76) ישע"י מט, כג.

77) רמב"ם הלכות מלכים ספ"א.

78) צפני' ג, ט.

79) כן הוא ברפואי הרמב"ם שראיתי, בב"ר ס"פ וישב,

זח"א ס"פ נה. ובכ"מ. אבל בצפני' ג, ט) – ובתרגום שם:

בלא וא"ו, לעבדו. ולכאורה גם נפק"מ בתוכן. וראה אה"ת

עה"פ וש"ג. ואואפ"ל ששינוי ל' הכתוב (כיון ששינוי קטן

הוא) כדי להסביר הכוונה, וכמו שמוצינו עד"ז גם בפרש"י

עה"ת וכו' – ויתרה מזו מצינו: עליו הכתוב אומר כו' ומי

כתיב כו' אין כתיב כה"ג כו' (ב"ק פא, סע"ב). ועפ"ז

יתורץ שינוי ל' הכתוב בכ"מ ברמב"ם ועוד. ועפ"ז יל"פ

ג"כ כו"כ שינוים כאלו בירוש', מתחיל בתחלתו: הלילה

למשמר והיום למלאכה – ובקרא (נחמ"ד ד, טז וכן הוא גם

בבבלי כאן): „משמר” „מלאכה”. ואולי לא בכלום אפשר

לומר כן – וידועים שו"ת הגאונים בזה – ליק, תרכ"ז –

הובאו במבוא לש"ס ירוש' הנדפסים לאחרונה. וראה יד

מלאכי כללי החי"ת סי' רפג עד"ד שינוי נוסחאות בפוסקים,

וקרוב לטופר שדרך הפוסקים לשמור הענינים לא המלות

„ומי לנו גדול ממשא הלא הוא הרמב"ם כו' ואפ"ה מציאתי

אליו בפ"י מהל' מת"ע ה"ג שכ' כו' אע"פ שאין פסוק זה

בכל המקרא.. שנקט משמעות איוה פסוק אחר" ואכ"מ.